

**POSTANOWIENIE Z DNIA 6 MARCA 2002 R.
WZ 3/02**

1. Wyłożone przez Skarb Państwa wydatki z tytułu nieopłaconej przez stronę pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokatów (art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k.) stanowią składnik kosztów sądowych, które ponosi wyłącznie strona, na rzecz której pomoc prawna była świadczona. Tak więc koszty obrony z urzędu, w wypadku zasądzenia od skazanego na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, obciążają indywidualnie skazanego, na rzecz którego działał obrońca z urzędu, nie mogą natomiast być przedmiotem partycypacji ze strony współoskarżonych w procesie złożonym, gdyż byłoby to nie do pogodzenia z zasadą słuszności (art. 633 k.p.k.).

2. Orzekanie przez sąd na sesji wyjazdowej (art. 7 § 2 i 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – prawo o ustroju sądów wojskowych – Dz.U. Nr 117, poz. 753 ze zm.; art. 43 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – prawo o ustroju sądów powszechnych – Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) związane jest z normalnym funkcjonowaniem sądu, a zatem wszelkie wydatki związane z wyjazdem sędziów i innych osób poza siedzibę sądu stanowią koszty sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Wydatki z tytułu przejazdów sędziów i innych osób (art. 618 § 1 pkt 2 k.p.k.) należą do kosztów procesu wówczas, gdy są spowodowane wykonywaniem tylko poszczególnych czynności poza siedzibą sądu (tzw. czynności postępowania, jak np. oględziny, eksperyment procesowy, przesłuchanie świadka przez sędziego delegowanego).

Przewodniczący: sędzia SN płk E. Matwijów.

Sędziowie SN: ppłk J. Dołhy (sprawozdawca), płk A. Kapłon.

Prokurator Naczelnej Prokuratury Wojskowej: płk S. Gorzkiewicz.

Sąd Najwyższy w sprawie Krzysztofa C., skazanego za popełnienie przestępstwa określonego w art. 156 § 1 pkt 2 k.k. i in., po rozpoznaniu w dniu 6 marca 2002 r. zażalenia skazanego na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 17 stycznia 2002 r. w przedmiocie ustalenia kosztów procesu,

zmienił zaskarżone postanowienie w stosunku do skazanego Krzysztofa C., na podstawie art. 435 k.p.k. także w stosunku do skazanych Tomasza W. i Piotra S. w ten sposób, że wysokość 1/4 wydatków poniesionych w sprawie przez Skarb Państwa, a obciążających skazanych, określił:

- 1) w stosunku do Krzysztofa C. – na kwotę 335,60 zł, łącznie wysokość kosztów sądowych ponoszonych przez tego skazanego ustalił na kwotę 485,60 zł,
- 2) w stosunku do Tomasza W. i Piotra S. – na kwoty po 735,60 zł, łącznie zaś wysokość kosztów sądowych ponoszonych przez tych skazanych ustalił na kwoty po 885,60 zł.

Z uzasadnienia:

Wojskowy Sąd Okręgowy w P. w wyroku z dnia 30 sierpnia 2001 r. określił, że skazani: Krzysztof C., Tomasz W. i Piotr S. ponoszą 1/4 wydatków wyłożonych w sprawie przez Skarb Państwa oraz opłaty w wysokości po 150 zł.

Postanowieniem z dnia 17 stycznia 2002 r. ustalono wysokość 1/4 wydatków poniesionych w sprawie przez Skarb Państwa, a zasądzonych od skazanych, na kwoty po 1122,65 zł (...)

Na to postanowienie wniósł zażalenie skazany Krzysztof C., podnosząc, że w postępowaniu sądowym miał obrońcę z wyboru, a zatem nie można go obciążyć poniesionymi przez Skarb Państwa kosztami obrony z urzędu innych współoskarżonych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie skazanego jest oczywiście zasadne.

Ogólna reguła obligatoryjności zasądzenia od skazanego kosztów sądowych (art. 627 k.p.k.) wynika z generalnej zasady, w myśl której każdy, kto przez swój czyn spowodował postępowanie karne, zobowiązany jest do ponoszenia wszystkich wydatków z tym postępowaniem związanych.

Od tej ogólnej reguły ustawa procesowa dopuszcza wyjątki związane z możliwością zwolnienia od kosztów (art. 624 k.p.k.) oraz związane z możliwością stosowania przez sąd odpowiedzialności za koszty według zasad słuszności (art. 633 k.p.k.).

W myśl art. 633 k.p.k., w procesie złożonym – gdy występuje kilka osób w charakterze oskarżonych – sąd zasądza koszty sądowe od każdego z nich według zasad słuszności, mając w szczególności na względzie koszty związane ze sprawą każdego z nich. Z treści tego przepisu oraz dyrektywy zawartej w art. 626 § 1 k.p.k. wynika powinność sądu indywidualizowania („...kto, w jakiej części i zakresie...”) obowiązku ponoszenia kosztów. Przez zawarte w art. 633 k.p.k. określenie „koszty związane ze sprawą każdego z nich” rozumieć należy, w zakresie kosztów sądowych, wydatki wymienione w art. 618 § 1 k.p.k., które powstały w związku z postępowaniem przeciwko określönemu oskarżönemu i są spowodowane przez niego.

A zatem w procesie złożonym określönym w orzeczeniu kończącym postępowanie udział oskarżönego w pokrywaniu globalnych kosztów sądowych powinien odpowiadać wielkości kosztów, jakie powstałyby, gdyby każdy z oskarżönych sądzony był oddzielnie (por. postanowienie SN z dnia 12 kwietnia 1980 r., I KZ 43/80, OSNPG 1980, z. 7, poz. 99).

Wyłożone przez Skarb Państwa wydatki z tytułu nieopłaconej przez stronę pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokatów (art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k.) stanowią składnik kosztów sądowych, które ponosi wyłącznie ta strona, na rzecz której pomoc prawna była świadczona. Tak więc koszty obrony z urzędu, w wypadku zasądzenia od skazanego na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, obciążają indywidualnie skazanego, na rzecz którego działał obrońca z urzędu, nie mogą natomiast być przedmiotem partycypacji ze strony współoskarżönych w procesie złożonym, gdyż byłoby to nie do pogodzenia z zasadą słuszności.

Krzysztof C. korzystał w postępowaniu sądowym z pomocy obrońcy z wyboru, a zatem Wojskowy Sąd Okręgowy w P. bezpodstawnie obciążył skazanego 1/4 kosztów obrony z urzędu (pkt 6 wyliczenia składników wydatków). W zaskarżönym postanowieniu przyjęto, że łącznie koszty obrony wyniosły 2400 zł, do kwoty tej zatem wliczono również koszty obrony oskarżönego Mirosława M., co do którego umorzono postępowanie karne o czyn określönym w art. 231 § 1 k.k. z uwagi na

znikomy stopień społecznej szkodliwości czynu, a kosztami procesu w tym zakresie obciążono Skarb Państwa. Tego rodzaju sposób określenia składników kosztów sądowych, obciążających skazanych w sprawie, był niedopuszczalny.

Z urzędu należy podnieść, że Wojskowy Sąd Okręgowy w P. wadliwie zaliczył do wydatków Skarbu Państwa w sprawie koszty przejazdów sędziego i protokolanta oraz diety (pkt 5 wyliczenia składników wydatków). Rzecz w tym, że w myśl art. 618 § 1 pkt 2 k.p.k. do wydatków Skarbu Państwa można zaliczyć tylko wypłaty z tytułu przejazdów sędziów, protokolantów i innych osób z powodu czynności postępowania. Niniejsza sprawa została rozpoznana – na podstawie zarządzenia Prezesa Wojskowego Sądu Okręgowego w P. – na sesji wyjazdowej w siedzibie Wojskowego Sądu Garnizonowego w G. Orzekanie przez sąd na sesji wyjazdowej (art. 7 § 2 i 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – prawo o ustroju sądów wojskowych – Dz.U. Nr 117, poz. 753 ze zm.; art. 43 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – prawo o ustroju sądów powszechnych – Dz.U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) związane jest z normalnym funkcjonowaniem sądu, a zatem wszelkie wydatki związane z wyjazdem sędziów i innych osób poza siedzibę sądu stanowią koszty sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Wydatki z tytułu przejazdów sędziów i innych osób należą do kosztów procesu, wówczas gdy są spowodowane wykonywaniem tylko poszczególnych czynności poza siedzibą sądu (tzw. czynności postępowania – np. oględziny, eksperyment procesowy, przesłuchanie świadka przez sędziego delegowanego).

Z przedstawionych względów należało zmienić zaskarżone postanowienie i, uwzględniając zażalenie skazanego Krzysztofa C. oraz uznając, iż te same względy przemawiają za zmianą na rzecz współskazanych Tomasza W. i Piotra S. (art. 435 k.p.k.), prawidłowo określić kwoty należnych Skarbowi Państwa kosztów sądowych, eliminując te wydatki, które nie obciążają skazanych.